

Asia: VN/2062/2020

Lukiodiplomiselvitys 2020

Vastaajaa koskevat perustiedot

Vastaatteko

f) korkeakoulutuksen järjestäjän roolissa

A) Luvussa 2 on kuvattu lukiodiplomit osana nykyistä lukiokoulutusta

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

2) Vastaavat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Taideyliopisto kiinnittää huomiota siihen, että selvitys pohjautuu paljolti lukiodien rehtoreille ja koulutuksen järjestäjille tehtyihin kyselyihin, joiden vastausprosentit, samoin kuin korkeakoulukyselyssäkin, ovat olleet varsin alhaiset. Lukiodiplomiselvityksen esipuheen mukaan kaikkien mainittujen ryhmien osalta vain hiukan yli kolmannes kyselyn saaneista on vastannut. Lukiodiplomikoulutuksen toteuttamisesta vastaavien ja korkeakoulujen opiskelijavalintoja toteuttavien tahojen osalta kokonaiskuva jää siten puutteelliseksi. Sidosryhmien vastaukset on kyllä saatu sataprosenttisesti.

Pidämme tärkeinä ja kannatettavina käytettävissä olleeseen aineistoon nojautuvia johtopäätöksiä sekä esitystä kehittää ja syventää lukiodiplomijärjestelmää nykyistä vahvemmaksi ja kiinteämmäksi osaksi lukiokoulutusta. Kustannusrakenteen osalta tunnistamme kyllä lukiodiplomikoulutuksen ja -arvioinnin edellyttämän talousvaikutuksia, mutta katsomme, että tältä osin on tärkeää nojata koulutuksenjärjestäjien ja rehtoreiden tuottamaan tietopohjaan.

Pääosa Taideyliopiston kommentaiteista ilmenee sanallisissa perusteluissa kohdissa A) – F), joiden yhteydessä myös selvityksen pohdinnat ja toimenpide-ehdotuksetkin ovat olleet tarkasteltavissa.

B) Luvussa 3 on kuvattu lukiodiplomien saavutettavuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

1) Vastaavat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomien saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden kuvaus vastaa hyvin tämän hetken tilannetta. Luvussa 3 nostetaan esille yhteistyömahdollisuus esimerkiksi kansalaisopistojen kanssa lukiodiplomiopintoja järjestettäessä. Yhteistyön avaaminen ja siihen velvoittaminen on tärkeää. Lukiodiplomin kannalta paljon merkittäviä opetussuunnitelman toteuttamisen vaihtoehtoja syntyy nimenomaan paikallisista innostavista mahdollisuuksista ja hyvistä yhteistyösuhteista eri kulttuurialojen toimijoiden kesken. Taiteen perusopetusta eri puolilla maata antavilla oppilaitoksilla on runsaasti sellaista osaamista, joka voi luoda arvokkaan yhteistyöperustan myös lukiodiplomikoulutusta kehitettäessä. Lukiodiplomin toteuttamista kehitettäessä kannattaa huomioida kaikki ne mahdollisuudet, joita myös vapaan sivistystyön ja liikuntaorganisaatioiden kentät tarjoavat.

On perusteltua, että muiden kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomikoulutuksen järjestäminen säilytetään vapaaehtoisena. Taideyliopisto kantaa kuitenkin huolta myös teatteri- ja tanssialan lukiodiplomien vahvistamisesta osana yleissivistävää koulutusjärjestelmää. Näiltä osin lukiodiplomi on vakiintunut hyvin niissä kouluissa, missä riittävä määrä kursseja voidaan järjestää. Koulutusta toteutetaan yhteistyössä myös taiteen perusopetuksen kanssa. Tämä organisaatorajat ylittävä yhteistyö on vakiintunut toimiviksi käytännöiksi.

Lukion taito- ja taideaineet ja lukiodiplomin sisällyttäminen opintoihin tarjoavat mahdollisuuden kehittää kaikkien lukiolaisten luovaa ajattelua, ongelmanratkaisutaitoja sekä moniaistista havainnointi- ja lukutaitoa. Lukion taidekasvatus korostuu erityisesti haluttaessa suuntautua sellaisille taiteen aloille, joiden korkeakouluopiskeluun tarvitaan edeltävää vuosikausien säännöllistä harrastamista koulutyön ohessa ja sen ulkopuolella.

Esimerkiksi musiikkialan ja tanssin korkea-asteen opintoihin valituksi tuleminen perustuu pääosin muussa kuin peruskoulussa ja lukio-opetuksessa hankittuihin taitoihin, joita on kehitetty lapsesta saakka jatkuneen tiiviin, ammattitaitoisessa ohjauksessa tapahtuneen harrastamisen ja harjaannuttamisen myötä. Nämä opinnot ovat usein maksullisia, ja ne sijoittuvat useimmiten kasvukeskuksiin. Alan korkea-asteen koulutukseen hakeutuukin opiskelijoita, jotka ovat saaneet mahdollisuuden opiskella joissakin maamme erikoislukioista ja/tai taiteen perusopetuksen piirissä. Myös lukiodiplomia kehitettäessä ovat taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset siten luontevia yhteistyökumppaneita.

Kaikkien taito- ja taideaineiden lukiodiplomeja tulee edelleen kehittää ja resursoida. On varmistettava, että niitä nykyisin tarjoavat lukiot saavat jatkossakin riittävät resurssit valinnaisaineiden lukiodiplomin toteuttamiseen, ja että organisaatorajat ylittävä yhteistyö muun muassa taiteen perusopetusta tarjoavien oppilaitosten kanssa jatkuu ja kehittyy.

Taideyliopiston koulutusaloihin sisältyvät myös teatteri ja tanssi. Lukiodiplomin kehittäminen mahdolliseksi osaksi ylioppilastutkintokokonaisuutta myös näissä aineissa on perusteltua, vaikka niiden tarjoaminen pysyisikin vapaaehtoisena koulutuksen järjestäjille. Kehittämisrahoitus tulee taata muihinkin aineisiin kuin vain musiikkiin, kuvataiteeseen ja liikuntaan.

Musiikin, kuvataiteen ja liikunnan lukiodiplomien kehittämisessä tulee ottaa huomioon myös taiteiden väliset toteutukset esimerkiksi niin, että liikunnan lukiodiplomissa tulee tehdä mahdolliseksi kehollinen, luova ilmaisu ja tanssi.

C) Luvussa 4 on kuvattu lukiodiplomien arvioinnin nykytila ja kehittäminen

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

1) Ovat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomin kehittäminen edellyttää arvioinnin kehittämistä ja yhdenmukaistamista, samoin opettajien täydennyskoulutusta ja arviointiyhteistyön vahvistamista. Arviointia tulee kehittää kaikkien lukiodiplomien osalta, ei ainoastaan kuvataiteessa, liikunnassa ja musiikissa – huomioiden myös mahdolliset oppiainerajat ylittävät, esimerkiksi taiteiden väliset lukiodiplomit. Arvioinnin kehittämisessä yhteistyö korkeakoulujen kanssa on välttämätöntä, jotta niiden opiskelijavalintoja koskevat näkökulmat tulevat huomioiduiksi.

D) Luvussa 5 on käsitelty lukiodiplomien tuomista osaksi yo-tutkintoa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

1) Ovat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Taideyliopisto pitää tärkeänä, että lukiokoulutuksessa olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet osoittaa osaaminen taideaineissa ja että siitä olisi hyötyä opiskelijan hakiessa jatko-opintoihin korkeakouluihin. Yhden ylioppilastutkinnon kokeen korvaaminen lukiodiplomilla on kannatettava toimenpide. Käytäntö vahvistaisi merkittävästi taideaineiden asemaa sekä perusopetuksessa että lukiossa ja lisäisi samalla oppiaineiden yhdenvertaisuutta. Taideaineilla on merkittävä rooli sekä opiskelijan henkilökohtaisessa kasvussa että siinä, miten hän ymmärtää maailman ja kasvaa yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Kuten selvityksessä todetaan, ”luovuus, innovatiivisuus ja monipuolinen ajattelukyky” sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, jotka ovat yhteiskunnan ja työelämän keskeisiä taitoja myös tulevaisuudessa, kehittyvät erityisesti taide- ja taitoaineissa. Uudistus kannustaisi opiskelijoita valitsemaan taideaineita valinnaisina opintoina nykyistä enemmän

ja mahdollistaisi monipuolisemmat opintopolut lukiossa. Nykykäytännössähän taideaineet ovat jäämässä marginaaliin, kuten selvityksestäkin vahvasti nostetaan esiin.

E) Luvussa 6 on käsitelty diplomien hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Taideyliopisto korostaa sitä, että sen opiskelijavalinnat perustuvat valintakokeisiin. Yksityiskohtaiset valintakriteerit tarkennetaan vuosittain, mutta valintakoesuorituksilla on olennainen rooli uusien opiskelijoita valittaessa, eikä tästä menettelystä olla luopumassa. Selvityksen viittaus siihen, että korkeakoulujen valintaperusteet olisivat toisen asteen opintoja aloittavien tiedossa, voivat toteutua ainoastaan peruseräpäätösten osalta. Taideyliopisto suhtautuu kuitenkin myönteisesti mahdollisuuteen huomioida lukiodiplomi opiskelijavalinnoissa ja osallistuu mielellään erilaisten vaihtoehtojen tarkasteluun ja kehittämiseen, vaikka toimenpiteessä nähdään myös merkittäviä haasteita.

Taideyliopiston Sibelius-Akatemian musiikin aineenopettajankoulutuksen valintakokeiden osalta suhtaudutaan myönteisesti siihen, että musiikin lukiodiplomi otettaisiin jatkossa huomioon pääsykokeissa esimerkiksi valintojen ensimmäisessä vaiheessa lisäpisteiden muodossa. Tällöin yhdenvertaisuuden näkökulmasta on luonnollisesti tärkeää, että lukiodiplomin suorittaminen musiikissa on mahdollista kaikissa lukiossa. Tämä puolestaan edellyttää, että lukiodiplomia ja sen arviointia kehitetään ja yhdenmukaistetaan ja että opettajille järjestetään täydennyskoulutusta. Musiikin teoreettisen osaamisen arviointi on ymmärrettävästi helpompaa, mutta katsomme, että myös taidollisen osaamisen arviointiin voidaan luoda kriteeristöä. Lisäksi voitaisiin harkita mahdollisuutta taidealan asiantuntijoista kootun arviointiryhmän käyttämiseen taitoihin liittyvässä arvioinnissa esimerkiksi maakuntakohtaisesti. Musiikkikasvatuksen aineryhmä on jatkossa mielellämme mukana musiikin lukiodiplomin kehittämistyössä.

F) Luvussa 7 on käsitelty lukiodiplomien kehittämiskohteita. Lukiodiplomit saatettiin nykyiseen muotoonsa lv. 2004-2005 aikana, ja niitä voi suorittaa taito- ja taideaineissa kahdeksaa erilaista. Luvussa mm. selvitettiin, miten lukiodiplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammissa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa.

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

1) Ovat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Taideyliopiston näkemyksen mukaan lukiodiplomin kehittämistyötä tulee tehdä pitkäjänteisesti ja tutkimusperustaisesti. Eri lukiodiplomit kaipaavat toisaalta yhtenäistämistä siinä määrin, mikä on mielekästä, ja toisaalta kunkin oppiaineen erityispiirteiden ja ydinosaamisen huomioimista. Valtakunnallisen saavutettavuuden takaamiseksi selvityksessä on ansiokkaita ehdotuksia.

Lukiodiplomityöskentely tarjoaa osaltaan hyviä mahdollisuuksia huolehtia koulun monipuolisesta, kannustavasta toiminnasta ja ilmapiiristä ja tätä kautta yhteisöllisyydestä, osallistamisesta ja hyvinvoinnista tavalla, joka tukee laajasti oppimista ja jaksamista. Selvityksen sivun 54 pisin kyselyvastauksista tehty hyvinvointi-kommentilla alkava lainaus kokoaa hienosti lukiodiplomin roolia osana lukiotyötä.

1.1. Lukiodiplomijärjestelmää tulisi edelleen kehittää ja syventää sekä se tulee liittää entistä vahvemmasi osaksi lukio-opetusta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

1.2. Sopiva viranomainen tätä työtä johtamaan ja koordinoimaan olisi Opetushallitus, jonka vastuulla lukiodiplomien kehittäminen on ollut koko niiden olemassaolon ajan.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

2. Lukion opetussuunnitelman perusteet (OPH Määräykset ja ohjeet 2019:2a) -asiakirjassa määritellyissä taito- ja taideaineissa lukiodiplomien suorittaminen asetettaisiin kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Tämä muutos kohdistuisi siis kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeihin. Tämä luo muutostarpeen lukiolakiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

3. Muissa kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa lukiodiplomien järjestäminen säilyisi vapaaehtoisena.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

4. Tätä edellä kuvattua muutosta tuettaisiin muodostamalla kansallinen rakenne lukioasetuksessa määritellyn kehittäjälukioverkoston varaan. Nykyisistä kehittäjälukioista kaksi keskittyy kuvataiteeseen, kaksi liikuntaan ja kolme musiikkiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

5. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa kehittäjälukioverkosto erityistehtävälukioverkoston tuella laatisi Opetushallituksen kanssa yhteistyössä pedagogiset ratkaisut, joiden myötä lukiodiplomien suorittaminen mahdollistuisi aidosti maan jokaisessa lukiossa. Tämä pedagoginen ratkaisu sisältäisi ns. pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien toteuttamisen. Tämä rakenne luotaisiin etä- ja/tai verkko- /virtuaaliopetuksen avulla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

6. Suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta. Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas tekisi siinä tapauksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kokeen sekä kolme koetta ryhmästä, johon kuuluu matematiikan-, toisen kotimaisen kielen-, vieraan kielen- ja reaaliaineen koe sekä lukiodiplomin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

7. Ylioppilastutkintotodistukseen tulisi kirjaus siitä, että kokelas on korvannut yhden edellytettävistä ylioppilasaineista lukiodiplomilla. Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Todistuksen antaa kokelaan oma lukio. Jatkossa siis lukiodiplomin suoritus olisi ylioppilastutkintotodistuksen liite, eikä päättötodistuksen liite.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

8. Lukiodiplomien tuominen osaksi ylioppilastutkintoa edellyttää voimakasta lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä. Esitetyt muutokset edellyttävät kansallisen mallin luomista lukiodiplomien arviointiin. Tämä arvioinnin kehitystyö tulee toteuttaa Opetushallituksen johtamana yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen sekä kehittäjälukiodien kanssa. Esitämme, että lukiodiplomien oppilaitoksen ulkopuolinen arvioija määräytyy perustettavan kansallisen arviointiverkoston kautta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

9. Korkeakouluille tulee tarjota nykyistä enemmän tietoa koko lukiodiplomijärjestelmästä. Lukiodiplomien kehittämisessä tulisi jatkossa kuulla korkeakoulujen näkemyksiä ja tarpeita nykyistä enemmän, jotta korkeakoulut voivat tulevaisuudessa hyödyntää lukiodiplomeita nykyistä paremmin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

10. Tässä selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset luovat edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

11. Kotitalouden lukiodiplomi korvataan yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

12. Käsityön lukiodiplomi muuntuu ja uudistuu teknologian lukiodiplomiksi.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

13. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämistyö annetaan Opetushallitukselle ja kehittäjälukioille, joiden tehtävänä on kyseisen alan kehittäminen.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

14. Lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe. Lukiodiplominäyttö ei siis laajene aineisiin, joissa nykyisen muotoisia ylioppilaskokeita järjestetään.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

H) Luvussa 9 selvitysryhmä kuvasi lainsäädäntö-, opetussuunnitelma- yms. muutostarpeet.

Miten kommentoitte selvityshenkilöiden edellä esittämiä muutostarpeita?

Mainitut muutokset ovat välttämättömiä, mikäli lukiodiplomin kehittäminen etenee ehdotetulla tavalla. Lisäksi on huomioitava, että kehitystyön myötä saattaa ilmetä muitakin kehittämistarpeita.

Taideyliopisto pitää tärkeänä, että kun lukiodiplomiyhteistyötä taiteen perusopetuksen toimijoiden kanssa toivottavasti kehitetään, samalla myös tarkistetaan ja päivitetään taiteen perusopetuksen opetushenkilöstön kelpoisuusehtoja vastaamaan taidealan opettajalle soveltuvaksi katsottavia pätevyysvaatimuksia. Opettajankoulutuksen kehittämisohjelmaa edistettäessä ja Opettajankoulutusfoorumin työskentelyä jatkettaessa on perusteltua ottaa työskentelyyn mukaan myös taiteen perusopetuksen opetushenkilöstön edustajia, jotka toistaiseksi ovat jääneet vaille huomiota.

Taiteen perusopetusta antavissa oppilaitoksissa opiskelee tällä hetkellä noin 120.000 lasta ja nuorta, jotka koulutytön rinnalla työskentelevät jatkuvasti kehittääkseen osaamistaan harrastamallaan taidealalla. Lukiodiplomin yhteydessä on keskeistä tunnistaa, että tästä joukosta osa on myös niitä lukiolaisia, jotka suorittavat lukiodiplomiopintoja hyödyntäen mahdollisesti myös omaa lukiodiplomiaan vastaavaan taidealan perusopetusta antavan oppilaitoksen tarjontaa.

I) Luvussa 10 on esitetty ehdotettujen muutosten kustannusvaikutuksia ja niiden kohdentumista.

Vastaavatko esitetyistä muutoksista aiheutuvat kustannukset käsitystänne kustannuslisäyksistä?

3) En osaa sanoa

Perustelkaa näkemyksenne etenkin, jos katsotte, etteivät arvioidut kustannukset vastaa esitetyistä muutoksista aiheutuvia kustannuksia:

Taideyliopisto katsoo, että kustannusvaikutuksia arvioitaessa on perusteltua nojata koulutuksen järjestäjien ja rehtoreiden asiantuntemukseen.

Kiviharju Katja
Taideyliopisto